

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna naročnina 50— D
mesečna 4— „
Inozemstvo celoletno 100 D.
Posamezne številke se računijo po 1 Din
Inserati se računajo: pol str. 350 D, manjši sorazmerno. — Pri mailh oglaših beseda 25 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzraslega slovenskega ljudstva!

Srbi in Slovenci.

Članek »Primeren odgovor« v 18. št. »Avtonomista« t. l. mi daje povod, da pišem te vrstice. Nisem zadovoljen z njim, ne zato, ker bi morebiti v podrobnostih ne vseboval resnice; toda celotno stališče, ki člankar po njem presoja srbsko-slovensko razmerje, se mi ne zdi pravilno.

Z ene in druge strani moramo biti pravični, kar je mogoče, ako presojamo Srbe in Slovence z zgodovinskega stališča. Srbi so bili dolga stoletja pod turškim jarmom, t. j. pod gospodstvom samovolje, kar ni moglo ostati brez vpliva na njih mišljenje in delovanje. Mi smo živeli nasprotno pod nemško vlado, ki nam je tudi zapustila svoje sledove. Očitane »avstrijanščine« je enostransko, ker si nismo edino sami odločili svoje zemljepisne lege in zgodovinskega razvoja, kakor tudi Srbi niso edino sami krivi, da niso mogli ostati nedotaknjeni od turškega gospodstva.

Oboji smo se osvobajali na način, ki je bil dan po naši zgodovini in značaju našega nasprotnika: Srb je moral nasproti divjemu Turku nastopiti z nasiljem in vzljubiti boj za svobodo, a pri tem zanemarjati kulturno delo, ker je živel v takšnem ozračju; Slovenec je imel opraviti s kulturnim Nemcem, ki se mu je mogel upirati le z istim orožjem: pri enih je prevladoval meč, pri drugih pa pero. Ali si bomo sedaj očitali drug drugemu svoje rojstvo?

Iz različnega zgodovinskega razvoja in zaradi tega nastale različne duševnosti ne sme v skupni državi mehanično slediti niti posnemanje niti vsiljevanje nasprotnega značaja, marveč na podlagi smotrnega upoštevanja gospodarskih in kulturnih prilik urejena vzajemnost.

Dosedanji način skupnega državnega življenja ne vodi do konsolidacije domovine. O tem smo prepričani vsi razen peščice onih, ki jim današnji sistem omogočuje bogatenje na škodo širokih narodnih množic. Na drugi strani pa stoji drugo dejstvo, da spadamo skupaj po zemljepisni legi, po krvi in jeziku. Iz teh dveh komponent napravimo poslednjo, oziroma zadnje volitve so že pokazale smer, ki se mora v njej razvijati naša notranja politika. V vsakem delu naše trojice (Srbi, Hrvati in Slovenci) se je narod po ogromni večini izrekel za svojo posebnost v skupni domovini. Iz tega je treba izvajati posledice. Hrvati in Slovenci jih hočemo, a Srbi?

Najmočnejša politična stranka med Srbi, radikali, naj se vrne k tradiciji svojega učitelja Svetozarja Markovića, ki pravi o njem njegov življenjepisec Jovan Skerlić (Svetozar Marković. Beograd, 1922, str. 241—242), da je bil za srbstvo XIX. stoletja to, kar je pomenjal za XVIII. stoletje Dositej Obradović. Radikalna stranka je prevzela njegovo misel samouprave nasproti birokraciji, saj se je imenoval njen prvi in doslej glavni list »Samouprava«; zakaj »vprašanje kruha - to je vprašanje samouprave« (Slobodan Jovanović, Svetozar Marković. Beograd, 1920, str. 156). Radikalna stranka je sprejela Markovićevo politični program in s svojim bojem proti Obrenovićem za suverenost naroda, za ljudsko samoupravo pripravljala Srbe za končni obračun s Turčijo in z Avstro-Ogrsko: srbstvo je postalo združeno.

Kot oče moderne demokracije med Srbi je bil Marković po svojem prepričanju federalist; zato je bil proti temu, da bi Srbija imela

vlogo »Pruske na slovanskem jugu«, nasprotno je zagovarjal misel, da je treba na jugovzhodu Evrope ustvariti novo Svico. (Jovan Skerlić, l. c., str. 185, 186.) Ves njegov politični program pa je izhajal iz globoke socialne zavesti, da je treba gospodarsko dvignati narod: bil je socialist.

Zakaj navajam vse to? Ne da bi hotel morebiti poučevati Srbe o Markoviću, ko sem se sam pri srbskih znanstvenikih učil o njem, marveč zato, da skušam približati srbsko duševnost slovenskemu pojmovanju o našem državnem ustrojstvu. Ako smo Slovenci avtonomisti, nismo zaradi »avstrijanščine«, marveč iz narodno-kulturnih in gospodarsko-socialnih razlogov: samouprava v narodu, zveza med narodi. Ta dva pojma nista čisto tuja učencem velikega Markovića: srbski radikalni stranki. Iz tega pa sledi, da med Srbi in Slovenci ne sme biti nepremostljivega prepada in, ker po narodi spadamo skupaj, tudi ne more biti.

Danes je predstaviteljica avtonomistične misli med nami »slovenska ljudska stranka«, ker je dobila ogromno večino glasov zase. Poudarjam, da »slovenska ljudska stranka« ni sama zakrivila, da je postala skoro edina nositeljica avtonomističnega programa. Politična misel slovenske avtonomije se je

pojavnala že 1917. leta. Storil je to Abditus (Albin Prepeluh) v socialističnem listu »Napreju« s člankom »Ideja ali dogma« (štev. 59), kjer je pokazal na razliknost nemškega in ruskega pojmovanja socializma in se izrekel za popolno teritorialno narodno avtonomijo v zedinjeni Jugoslaviji. Isto je storil spomladi leta 1918. v študiji »Problemi malega naroda« (str. 6). Slovenski socialistični voditelji so pa bili prežeti nemškega tipa socializma, ki je nasproti Slovanom centralističen, dočim je ruski tip federalističen. S svojo nemško ideologijo in s svojo sebičnostjo so zapravili politični kapital, ki jim je bil ob preobratu na razpolago, da bi se bili mogli uveljavljati. Zamudili so priliko in razdrobili stranko na drobce.

Kaj sedaj?

Politične stranke prihajajo in odhajajo, a politična misel ostaja. In takšna politična misel je avtonomna Slovenija v zvezi s Hrvati in Srbi, ker je od nje odvisna konsolidacija naše skupne domovine. Srbi in Slovenci se najdemo, ako se radikalna stranka vrne k načelu svojega duševnega očeta, kar ne bo škodovalo srbstvu, nasprotno pa bo demokratično organizirana samovlada okrepila državno misel.

Dr. Drag. Lončar.

Kako so si Hrvati zamislili našo državo.

(Dalje.)

Ustavni načrt »Hrvaške republikanske kmečke stranke« določa glede organizacij

županij

takole: Iz svobodne združitve gospodarskih občin nastanejo županije, ki imajo širši delokrog ter so obenem višja stopnja gospodarske, prosvetne in zdravstvene organizacije ter delujejo po določbah posebnega zakona o županijah. S tem

zakonom se ureja način, kako se gospodarske občine združujejo v stalna županijska področja. Vse gospodarske občine v mejah današnjih političnih okrajev se naj takoj združijo v začasne županije.

Posebni zakon o županijski samovladi urejuje županijo takó, da za direktno državno delavnost preostanejo le posli narodnih financ, narodne obrambe in sodstvo,

LISTEK.

Ignacij Mihevc:

Novo odkritje.

Moj stric Joško me pred nekaj dnevi sreča in pravi: »Pojdi z menoj, povem ti nekaj posebnega; odkril sem namreč nekaj novega!«

Stric je državni uradnik, suh je kakor trlica, čmeren in silno »kunšten«. Ker pa ne more dobiti v Ljubljani stanovanja, stanuje v št. Vidu nad Ljubljano in se vozi vsako jutro v Ljubljano v službo. Silno nerad ga srečam, to pa zato, ker več govori in prihaja redno s kakšno novostjo, ki ni ne za v slamo ne za v seno. Mož je pač »kunšten« človek in brihten politik, kakor večina državnih uradnikov. Kratko povedano: Vselej se ustrašim, kadar ga srečam, zakaj če ga srečam, je zame dan pokvarjen. In tako je bilo tudi zadnjč. Predno je začel govoriti, sem mu z obraza bral, da ima zopet skrivnost. Moja žena me je vselej izpraševala, kadar sem bil slabe volje, če sem morda srečal Kolumba? Tako je nazivala strica Joška. To pot ga srečam zjutraj ob 7. uri v Spodnji Šiški in trdno sklenem, da se ne bom jezil nanj. Stric Joško pa začne na dolgo in široko pripovedovati:

»Zadovoljen sem, da imam dvoje nog, da hodim peš iz št. Vida v Ljubljano v službo, da imam par čevljev s precej dobrimi podplati in, ker sem strasten kadilec, da imam še pet cigaret. Vesel sem, ko gledam božjega zlatarja, Solnce, ki s svojimi žarki zlati krone dreves, vesel sem, da nimam nobene srajce več s trdim ovratnikom in, da nosim sedaj svojo nočno srajco, ki me ne ovira, se v jutranjih urah ozirati po vrhovih Karavank, po katerih solnce piše s svojim zlatim peresom, zadovoljen sem, da se mi ni treba voziti v avtomobilu in se obenem bati, da se ne zaletim z njim v brzozjavni drog. Še najbolj sem pa vesel, odkar se ne vozim več z vlakom v službo, ker pri tem spotoma po Šiški in Ljubljani nemoteno opazujem cene v izložbah, ki so vsak dan višje in ker si tudi drugi, ne samo jaz, ne morejo ničesar kupiti.«

Ko mi stric Joško vse to pripoveduje, je opazil mojo nemirnost, prime me za ramo in mi pravi: »Glej! dečko, kaj se jeziš! Draginja prav ničesar ne izpremeni v naravi, čeprav velja meso že več kot 100 kron kilogram, solnce vseeno smehljajoče gleda na nas, kakor prej, ko je veljalo le 10 kron.«

»Bedak,« sem si mislil, kaj mi vse to pripoveduješ; toda on nadaljuje:

»Glej! prej si dobil veliko porcije golaža pri »Slonu« za eno krono. Ali je to naravo kaj izpremenilo? Ali ne slišiš sedaj prav tako v gozdiču tiste lepe melodije, če se vetrič igra z listjem dreves?« Ali ni vseeno, če piješ četrt vina in ješ juho, meso in prikuho ali pa, če izpiješ kozarec vode in ješ krompir v oblicah? Čim večja je draginja, tembolj moraš biti vesel in zadovoljen, visoke cene te ne smejo vznemirjati in spravljati v slabo voljo.«

Ko je opazil, da sem od jeze zardel, skoči korak nazaj in pravi:

»Glej! vsem tem udarcem draginje in revščine občje se lahko izognemo, le tako, če znamo ostati od vseh teh stvari v pravi dištanci, v taki, da nas ne dosežejo! Vidiš, to, to, to, je moje odkritje!«

Čakaj, duša skrhana, čakaj, pijomtarski kulji, še danes ti poplačam te bedarije, sem mislil sam pri sebi.

Poleg frančiškanskega mostu skočim v vežo in prebrskam svojo listnico, v kateri sem našel še šest »kovačev«. Ker je šlo že proti poldnevju, povabim strica v gostilno h »kaplanu«. Stric sede za mizo, jaz pa skočim v kuhinjo, naročim zase kosilo: juho, meso, prikuho in četrt vina, za strica pa, suh krompir in čašo vode.

»Malo boste še počakali, deset minut, pa bo kosilo gotovo« mi povedo.

»Dobro, dobro,« sem pripomnil in sedel k stricu za mizo, toda ob nasprotni steni, boječ se, da me bo še deset minut moril. In res, pričel je s politikom.

»Vidiš, ali ni boljše, da se država, posebno taka kakršna je naša, iz ene točke ven »regira«; ti se pa na vse pretege zavzemaš za takšno nespamet kakor je »avtonomija«. Ali ni vseeno in celo boljše, če smo centralizirani, ker smo tudi močnejši, ha? Pa ti tako brezsrčno razbijaš našo, s tolikšnim trudom ustvarjeno državo! Ali ni sedaj v maju ravno tako vse v cvetju, vse oživljeno in hrepeneče po življenju, kakor je vedno bilo in bo?«

Lozarjeva mama prinese zame kosilo in četrt vina ter postavi vse predme; krompir in čašo vode pa pred strica. Stric me začudeno pogleda in zamrmra.

»Hm, kaj pa je to?«

»No, saj je vseeno, saj solnce ravnotako smehljajoče sije,« sem mirno pripomnil.

Stric pa vzame klobuk in odide brez slovesa. — Od tedaj me ne pogleda več, tudi takrat ne, če se solnce še tako prijazno smehlja na nebu.

za katerega obstoji poseben zakon, nadalje šolstvo počevši od ljudskih šol za splošno izobrazbo, a od zdravstva, gospodarstva in prometa vsi oni posli, ki se tičejo celotne domovine in ki se izvršujejo z ozirom na mednarodne dogovore in obveze.

Vse ostalo spada v delokrog županije.

Narodna vlada ne more napraviti županije za svoj organ v področju svojega delokroga, sme pa dodeliti županiji posebne vladne strokovne službenike, da izvršujejo posle direktne državne delavnosti.

Za celokupno poslovanje v svojem delokrogu ima županija svoje posebne finance.

I gospodarska občina i županija imajo

avtonomijo ali samoupravo

v popolnem smislu te besede, da more namreč tako gospodarska občina kakor tudi županija v okviru zakona izdajati svoje pravilnike z veljavnostjo zakona in da se toraj **vladajo same**, to je da poslujejo v svojem postavnem delokrogu samostojno brez vmešavanja bodisi predsednika republike ali pa narodne vlade. S posebnim zakonom se uredi finančna pomoč cele republike siromašnim občinam in županijam za vse tiste potrebe, ki so v občem interesu naroda.

O avtonomiji mest

določa ta vstavni načrt: V bodoče se gospodarske (kmečke) občine ne morejo več združevati z mestnimi, a bivše kmečke upravne občine in posamezne pretežne kmečke mestne davčne občine se smejo po zakonu o gospodarskih občinah zopet odcepiti od mest in se pridružiti gospodarskim županijam.

S posebnim zakonom o avtonomiji mestnih občin se uredi avtonomija gospodarskih županij in to tako, da v mestih delavstvo, obrtništvo in gospodarsko meščanstvo vodi vse mestne posle na temelju splošne, tajne in enake volilne pravice brez razlike spola.

Izvrševanje narodne suverenosti po narodni vladi.

Državne posle vodi predsednik republike z narodno vlado. Glavni posli so sledeči:

1. Izvrševanje človeških pravic (ministrstvo pravosodja);
2. Narodno gospodarstvo;
3. Narodna prosveta;
4. Skrb za narodno zdravje;
5. Obramba doma in domovine;

Naša uprava.

Glavna stvar v državi je njena uprava. Ako je res, kar beremo v nekaterih knjigah, da je država skupina ljudi, ki so si ustvarili svojo organizacijo v dosegu gotovih skupnih ciljev in si dajejo zato sami sebi postave, katerih se mora držati vsak brez izjeme, da organizacija ne propade, potem je razumljivo, da ostane od pojma »država« le še prav malo ali nič, če izločimo iz njega pojem »uprave«.

V moderno organizirani državi imamo dva činitelja, na katerih stoji državna uprava. Prvi činitelj je **zakonodajna moč**. To ima v nekaterih državah ena sama oseba (vladar), v drugih pa ljudstvo (»demokracija«, od grških besed »demos kratei« = ljudstvo vlada), ki si daje postave ali na splošnih zborovanjih ali pa posredno po izvoljenih svojih zastopnikih (poslancih). Drugi činitelj pa je **izvršna oblast** (politična uprava v ožjem smislu, sodišča, policija, vojaštvo itd.), ki ima nalogo, da vse, kar je ljudstvo sklenilo ali samo ali po svojih izvoljenih zastopnikih, izvrši in izpelje.

Od izvršne oblasti je v prvi vrsti odvisen red v upravi. Dober zakon pomeni sicer mnogo, a še večje ga pomena je točna in vestna izvršitev zakona. Zato je razumljivo, da pripisujejo v vseh modernih državah dobremu, vestnemu in sposobnemu **uradništvu** največji pomen.

6. Stalna zveza z ostalimi narodi in državami;

7. Plačevanje stroškov za vse te posle (državne finance).

Vsako skupino teh domovinskih poslov vodi minister, ki **mora biti strokovnjak**, ki ni treba da je član sabora in ki dela s pomočjo drugih strokovnjakov za posebne oddelke v vsakem ministristvu.

Za strokovnjake v gospodarskih poslih se smatrajo tudi kmečki gospodarji.

Predsednik republike (ban).

Prvo glavno skrb za domovinske posle ima predsednik republike, ki se imenuje ban in se voli s plebiscitom na 4 leta. Predsedniški kandidat more biti vsakdo, ako ga predlaga 60.000 volilcev ali pa parlamentarna stranka, ki je dobila toliko glasov pri zadnjih volitvah. Na isti način se izvolita še dva podpredsednika. Tisti so izvoljeni, ki so dobili največ glasov.

Predsednik ne more biti zajedno narodni poslanec. Sedež ima v Zagrebu. Predsednik je predstavnik republike in glava narodne vlade, ki jo sam imenuje ali odpušča. Narodna vlada vodi vse posle pod politično odgovornostjo predsednika. Ta je politično odgovoren zgolj ljudstvu. Ljudstvo more zahtevati odstop predsednika s peticijo sto tisoč lastnoročnih podpisov nabranih v enem mesecu. Tudi sabor more skleniti to, ako glasujejo zato dve tretjini poslancev. Na to se vrši plebiscit po formuli: Predsednik N. N. naj odstopi ali: Predsednik N. N. nima odstopiti.

Zveza z ostalimi narodi in državami.

Hrvaška republika ne vodi tajne diplomacije in ne priznava tajnih narodnih dogovorov.

Neutralna kmečka hrvaška republika je živ organ velike

človeške skupnosti,

ki se polagoma, toda sigurno pretvarja v veliko svetovno zvezno republiko. — Ministrstvo za zvezo z ostalim svetom nima takozvanih diplomatskih zastopnikov. Republika Hrvaška ima kot organizacija splošnega ljudskega gospodarstva in kulture v drugih državah le svoje gospodarske in kulturne zastopnike (konzule), ki skrbijo poglavito le za življenje, zdravje in napredek državljana republike v inozemstvu.

(Dalje.)

da je res lahko nepristranski. Za zvišanje uradniških plač pa je treba denarja, mnogo denarja. Ta denar mora seveda dobiti država od davkoplačevalcev. Ker pa davkoplačevalci ne plačujejo radi od svojih dohodkov in zaslužkov preveč v javne (državne) namene, je nastalo vprašanje: Ali je res toliko uradnikov potreba, da vršijo točno svojo izvršno oblast, ali pa bi jih zadoستovalo precej manj? Ako jih zadoستuje manjše število, potem je treba število celokupnega uradništva znižati ali kakor pravimo s tujo besedo »reducirati«, s prihranki pa bi se dale urediti plače onim, ki bi še ostali v službi.

Treba je torej uradniško vprašanje pogledati tudi s stališča **tehnične organizacije državne uprave in to spraviti v sklad z davčno močjo prebivalstva**. Bajtar, ki ima samo eno njivico, ne bo vzdrževal hlapca, ker ga ne more, veleposestnik pa tudi ni tako zabit, da bi redil 100 delavnih moči, če lahko opravi potrebno delo 40 ali 50 ljudi.

Položaj med vojno in po vojni.

Med vojno se je izkazalo za potrebno na novo postaviti celo vrsto organizacij, ki so služile samo vojnim namenom (žitni zavod, razne nakupovalnice itd.). Za delo v teh organizacijah je bilo treba jako mnogo ljudi (= uradnikov). Ko pa je vojne bilo konec, je bilo seveda tudi konec vojnih organizacij. Težava pa je bila z odgovorom na vprašanje: Kam pa naj denemo cele armade uradništva?

Navadno so jih razdelili na druge urade, le nekaj malega so jih odpuštili iz službe. Tako je uradniška armada narasla na silno število.

Po vojni pa so prišle skoro v vseh državah na površje razne »revolucionarne« stranke. Glavna skrb teh strank je bila, da so svoje zveste agitatorje in priganjače dobro preskrbele. Zato so ustanavljali skoro v vseh državah vse polno novih uradov in uradniških mest, kjer so dobili službe strankarski »verniki«. Pečasi je prišlo tako daleč, da je bilo v raznih državah že več uradnikov kakor drugih prebivalcev! Tako stanje pa je nevdržno, ker presega davčno moč.

Reduciranje uradništva drugod.

Zato so pametni in energični državniiki, ki jim je bila skrb za urejeno državno gospodarstvo glavna stvar, v vseh državah natanko začeli pregledovati in reševati, koliko uradništva jim je potrebnega in koliko ne. Vse, kar ni bilo neobhodno potrebno, so odpuštili iz službe. Tako n. pr. so Francozi odpuštili iz službe takoj v prvem letu po vojni nad 50.000 uradnikov, Amerikanci in Angleži so napravili isto in sicer na zelo brezobziren način, Mussolini pa je samo iz železniške službe odstavil nad 40.000 oseb. Na ta način so državi prihranili lepe milijone, ki so jih lahko porabili za zboljšanje plač onim, ki so res potrebni za službo.

Položaj pri nas.

Kakor v vseh drugih državah je tudi pri nas število uradnikov po vojni doseglo neverjetno višino. Število uradništva so množili deloma oni, ki jih je prevzemala javna oblast iz raznih razpuščenih vojnih organizacij v svojo službo, deloma je prišlo po vojni veliko število uradništva v domovino z Dunaja oziroma iz Budimpešte, lepo število uradništva pa so natlačile v pisarne razne politične stranke, ker so nestrpni agitatorji komaj čakali na svojo preskrbo. Tako je prišlo, da živi v naši državi danes toliko javnih nameščencev, da **potrosi država nanje nad polovico vseh državnih dohodkov!**

Vsa ta uradniška armada pa je nameščena po mnogih uradih, ki so **čisto odveč**. Zato je treba na vsak način državno upravo od najvišjih mest pa doli do najnižjih preurediti tako, kakor so urejena vsa privatna podjetja, kjer velja načelo: **Z najnižjimi stroški je treba doseči kar največji učinek.**

Primeri iz Slovenije.

O celokupni državni upravi ne bomo mnogo govorili. Da imamo mi ravno polovico ministrstev preveč, je splošno znano, in znano je tudi, kakšne armade nesposobnih ljudi po ministrstvih lenuharijo. Omejiti se hočemo bolj na Slovenijo, kajti iz položaja v Sloveniji, kjer državna uprava skoro se najbolj redno deluje, se bo dalo sklepati tudi na položaj v drugih delih Jugoslavije.

a) Politična uprava.

Nekdaj je v Ljubljani vodil politično upravo en sam deželni predsednik. Deželna vlada je imela nekaj oddelkov (»departementov«), n. pr. zdravstveni oddelek, šolski oddelek itd. Načelniki teh oddelkov so bili uradniki osmega, sedmega in šestega plačilnega razreda. Dvorni svetnik je bil samo eden. »Pisarniško službo« (»ekshibit«, »protokol« in »ekspedit«) pa je opravljalo skromno število dosluženih podčastnikov, ki so pa svoje delo izborno opravljali. Ta maloštevilni uradniški aparat je svojo nalogo izborno izvrševal, kar vedo prav dobro še vsi starejši ljudje.

Kako pa je danes? Po vojni smo dobili za prvi čas takozvana »poverjeništa«, in sicer celo vrsto. Ta »poverjeništa« so bila kakor nekaka mala ministrstva. Vsako »poverjeništo« je dobilo **svoje** »pisarno«, **svoje** »pomožne urade«, **svoje** dvorne in vladne svetnike itd. Vsako »poverjeništo« seveda še cel kup tipkarije in stenografinj. In zakaj? Če bi vprašali samega Svetega duha, naj na to vprašanje odgovori, bi prav gotovo prišel v veliko zadrego, kajti vsa poverjeništa skupaj niso imela prav nobenih drugih nalog kot jih je imela nekdanja »deželna vlada«! Za delo pa, ki ga je nekdanje izborno opravljalo 50—60 uradnikov, jih je bilo naenkrat »potreba« nekaj stotin! Čemu?

Tu je treba enkrat **napraviti red in sicer korenito**. Kar je oseba preveč in odveč, je treba iz službe odpuštili, kakor so to napravili po vseh državah. Če je šlo tam, pojde tudi pri nas, kajti to ni »uprava«, ampak brezmišlino zapravljanje javnih sredstev in davčnega denarja, če se za delo, ki ga napravi lahko ena sama oseba, nastavi 5—10 ljudi.

b) Šolstvo.

Skoro na nobenem polju se je toliko zagrešilo kakor na šolskem.

Nekdaj je upravljal vse srednje in ljudsko šolstvo v deželi »deželni šolski svet« in pa upravni šolski oddelek pri deželni vladi. Danes pa imamo kar celo vrsto uradov, ki šolstvo »upravljajo«, s celimi tramami uradništva, z lastnim računskim oddelkom in nebromjem pomožnih moči. Zakaj? Ko bi človek vedel!

Kakor zgoraj, tako je tudi spodaj. Število učnih moči se je neverjetno pomnožilo. Kjer sta nekdanje opravljala svojo službo dva učitelja ali pa en sam, tam jih je danes po 6, po 8 ali pa še več. Človek ne bi tej pomnožitvi prav nič ugovarjal, če bi bili tudi učni uspehi taki, ki bi to pomnožitev opravičevali. Kako pa je danes v tem oziru, vemo vsi. **Dejstvo je, da so bili učni uspehi nekdanje vse drugačni kot so danes!**

Mi vemo, da nam bodo mnogi očitali, da smo »sovražniki šole«. Na to odgovarjamo: Nam je prav dobro znano, da bi bilo najbolje, če bi vsak otrok imel za vsako stroko posebnega učitelja. To pa je iz denarnih ozirov neizvedljivo. Zato pa je potrebno ugotoviti, koliko učnih moči je **neobhodno potrebnih**, da se otroci nauče brati, pisati in osnovnih računov. Več se od ljudske šole ne zahteva, kajti ljudska šola ni univerza. Kolikor učnih moči je za dosego tega cilja potrebnih, naj se jih obdrži in pošteno nagradi, drugo pa si mora pač poiskati svoj kruh drugod. Kje ga pa najde delavec ali kmet? S tem, da je kdo končal kakšno šolo, si še ni pridobil nikake **pravice** na javno mesto, ampak samo **možnost** za isto. Če pa možnosti ni?

c) Finance.

Splošno čujemo pritožbe, da je finančnih uradnikov premalo. To je res. Za tako ogromno število raznih davkov jih je res premalo: Kdor hoče imeti v evidenci kakih 25 sort raznih davkov, mora imeti mnogo ljudi v pisarni na razpolago.

Vprašamo pa: Ali je res treba imeti toliko vrst davkov? Slovenija je danes že toliko napredna in toliko organizirana, da bi čisto mirno lahko prišli iz tega zastarelega sistema v nov sistem poenostavljenja davkov. Zakaj pa gre na Angleškem samo z osebno dohodnino, pa pri nas ne bi šlo? Danes ve davkarja natančno, koliko dohodkov ima ta in oni — ali bi bila res taka težava odpraviti zemljiški davek, obrtni davek itd. in vse združiti pod enim samim imenom »dohodnina«? Če se ta sistem ne da izpeljati po celi državi, je gotovo izpeljiv v Sloveniji — kar je zopet en dokaz več za potrebo slovenske avtonomije. Kakor hitro pa bi bila dosežena taka davčna reforma, bi bilo veliko število

finančnih in davčnih uradnikov odveč in tudi v tej stroki bi lahko dosegli znatne prihranke.

O poglavju uprave, uradništva itd. bi lahko napisali še jako mnogo, toda naj le-to zadostuje, ker že iz teh odlomkov vsak lahko izprevidi, da trosimo mnogo denarja za stvari, ki so ali popolnoma odveč ali pa tehnično silno slabo urejene, da kar kriče po reformi. In kolikor prej pride energična roka, ki bi znala v tem oziru napraviti red, toliko bolje bo za celoto in za posameznika.

Kaj vidimo danes n. pr. v Ljubljani okoli 8. ure dopoldne? Cele vrste ljudi hite in hite — kam? Na delo? Ne! Kam pa? V urade! Produktivnega dela se današnji svet boji kot hudič križa. Bog ne daj, delati z roko! To je sramotno...

V tem duševnem razpoloženju pa tiči jedro vsega vprašanja. Dokler bo naš glavni življenjski princip abotno zaničevanje produktivnega dela, bo vedno hujše in slabše.

Iz „Slovenskega naroda“.

V »Slovenskem Narodu« z dne 9. maja t. l. je objavil znani upravni strokovnjak g. dr. Henrik Steska članek z naslovom »O decentralizaciji državne uprave«, čegar prvi del se bere kakor da bi bil napisan (skoro bi rekli »prepisan«) iz »Avtonomista«. Prvi del članka namreč se glasi:

»Nezadovoljstvo glede uprave v naši državi je dokaj veliko in želja po izpremembi upravnega sistema nujna posledica te obče nezadovoljnosti. Menda ne bo upravnega strokovnjaka, ki bi mogel zagovarjati centralistično smer uprave v naši precej obsežni in kar se tiče družabnih razmer dokaj pestri državi. Centralistična uprava je mogoča le tedaj, kadar so prosvetne, gospodarske in obče družabne razmere v posrednih delih države bolj enotne in ima centralna vlada zadostno prvovrstnih uradnikov-strokovnjakov, ki poznajo vso državo in potrebe vsega njenega prebivalstva. V zmoti je, kdor meni, da se dajo tako opremljena ministrstva brez intenzivnega dela več generacij ustvarjati. Zato bo treba še mnogo truda in pozitivnega organizatoričnega in podrobnega dela naših narodnih kulturnih delavcev.

Ze vsled naravnih zemljepisnih prilik imajo poedine pokrajine naše države druge potrebe, in ta različnost potreb zahteva, da se uprava prilagodi posebnim potrebam. K tem naravnim zemljepisnim činiteljem štejemo n. pr. sestavo tal, relief ozemlja, klim. razmere, lego pokrajine ob morju in ob plovnih vodah. Tu gre za stvari, ki jih človeštvo sploh ne more ali samo v neznatni meri more predrugačiti. Zaradi teh činjenic se bodo gospodarske prilike v posrednih pokrajinah vedno razlikovale. Ako je že zaradi tega v interesu pospešitve duševne in materialne kulture treba izvestne decentralizacije v upravi, tembolj je potrebna taka decentralizacija tam, kjer gre za več stoleten, deloma celo za več nego tisočleten različen zgodovinski razvoj, potem imajo seveda tudi različne pravne sisteme. A ravno pravne institucije segajo kar najgloblje v človeško življenje, in

starih pravnih naprav, ki so se vživele v narodu, ne kaže kar tako menjati. Brez posebnih težav je mogoče odpraviti le take pravne institucije, s katerimi ljudstvo nima ožjih stikov ali ki jih občuti zgolj kot breme, ali ki zadevajo le mal krog ljudi.

Uprava je delovanje države in njej izvršenih samouprav izven zakonodajstva in sodstva v dosego javnih smotrov. Naloga uprave je tedaj zelo obsežna in kjer se ona poslužuje predvsem pravnih sredstev ter kjer nalaga prebivalstvu obveznosti in mu ustvarja pravice in razvoja o obstoju obveznosti, torej jo narod tudi kar najizdatnejše občuti. Povsem umljiva je potemtakem težnja, da se naša uprava izboljša. Treba bo najti neko srednjo pot med nevzdržnim centralizmom in preobsežnim in pretiranim avtonomizmom. Eno je zaradi obstoječe kulturne pestrosti v naši državi povsem nemogoče odnoso trajno nevzdržljivo in najsi se razni upi glede belgradskih ministrstev (številno uradništvo v ministrstvih, neposredni vpliv ministrstev na raznotere tudi manj važne, a za to ali ono politično stranko veendar le pomembne posle, večje upoštevanje belgradskih industrijskih krogov pri državnih dobavah) tudi ne uresničijo. Prenapeti centralisti so še hujši škodljivci narodnemu edinstvu nego separatisti, ker vrše oni svoje pogubno delovanje pod krinko idealnega jugoslovenskega narodnjaštva. Drugo je istotako nevarno, ker ob preveliki avtonomiji nikoli ne pridemo do zaželjenega kulturnega narodnega edinstva.«

Gospodu dr. H. Steski smo jako hvaležni, da je dal objaviti svoj članek ravno v »Narodu«. Mogoče bo na ta način odprl oči tudi onim slepecem, ki še danes verjamejo to, kar »Narod« piše — druge dni.

Vrhunec popolnosti pa bo g. dr. H. Steska dosegel, kadar bo uvidel, da na podlagi takih dejstev, kot jih našteva on sam, tudi »kulturnega edinstva« ni mogoče izpeljati, kakor je neizvedljivo politično-upravno »edinstvo«.

Sporazum.

Mnogo se govori in piše in ugiblje te dni o novih možnostih sporazuma med Srbi ter Hrvati in Slovenci. Razne tozadavne domneve se opirajo najbolj na okolnost, da je »predhodni« sporazum med Radićem in Pašičem baje že podpisan in da mora »predhodnemu« sporazumu slediti tudi končno veljavni sporazum.

Nam ni znano, če so in kaj so sklenili merodajni gospodje med seboj pri zaprtih vratih. Mogoče res obstoji kakšen dogovor, mogoče tudi ne. Mi s svoje strani odkrito priznamo, da na vse take »pogodbe«

ne damo nič in jih ne smatramo za nič drugega kakor za »krpe papirja«. Dosedanja praksa in zgodovina nam kažeta, da so belgrajski gospodje že marsikaj podpisali, držali pa niso svoje dane besede skoro nikoli, ampak so jo navadno snedli. To vé danes cela Evropa.

Zato odkrito priznamo, da ne verjamemo na noben »sporazum«, dokler ne vidimo dejanj.

Dejanj, namreč takih dejanj, ki bi zadovoljila naše upravičene zahteve, pa po naših mislih še dolgo ne bomo doživeli!

Jedro in bistvo vsakega »sporazuma« med Srbi, Hrvati in Slovenci so in ostanejo finance. Star pregovor pravi: Denar — sveta vladar! Ta pregovor velja tudi v našem slučaju.

Mi smo že neštetokrat grajali nered v državnem gospodarstvu. Ta nered pa merodajnim gospodom v Belgradu silno koristi. Zato tudi ni verjetno, da bi dali Srbi iz rok ključ do državne blagajne in dovolili »prečanom« vpogled v državno gospodarstvo na ljubo kakšnemu še tako lepemu in bratskemu »sporazumu«.

Srbi bi bili pač pripravljene dati n. pr. Slovincem pokrajinskega namestnika. Dovolili bi tudi mogoče, naj prejema ta gospod 1 milijon dinarjev letne plače in naj ima na razpolago 5 avtomobilov. Tudi raznih »hofratov« bi nam dovolili magari sto. Dovolili bi tudi morebiti, naj bo predsednik višjega šolskega sveta magari »klerikalec«. Vse to bi priznali in dovolili v kakšnem »sporazumu«, ampak vpogleda ali celo sonadzorstva pri upravi z državnim denarjem — nikdar!

Tudi proti vzpostavitvi banske časti na Hrvaškem se ne bi upirali. Oni bi celo dovolili, naj bo za bana na Hrvaškem sam Radić! Dovolili bi dalje, naj uradujejo na Hrvaškem samo hrvaški uradniki, in dobro bi jih plačali, toda sonadzorstva pri upravi z državnim denarjem? Nikdar!

Z upravo državnega denarja je namreč tesno zvezan materialni položaj onih rodbin v Belgradu, ki dajejo državi skoro vse ministre in višje uradnike. To ima svoj namen in pomen. Država potrebuje n. pr. letno veliko dobave najrazličnejšega blaga za državne ustanove. Kdo dobi te dobave in po kakšni ceni? Seveda samo oni ljudje, ki zanje prvi zvedo in to so ravno one slavne belgrajske trgovske rodbine. Ta gospoda napravi potem vse nadaljne korake lepo »pod roko«. Cene se določajo »pod roko«, seveda pretirane in oderuške, tako da plača država silne milijone letno več, kakor bi bilo treba, če bi se vse dobave vršile pošteno in solidno. Pri nas, oziroma v Belgradu pa je navada, da se javne dobave razpišejo v uradnem listu šele takrat, ko je dobava »pod roko« že zdavnaj oddana in če kakšen »prečanski« kozlovič res sede na tisti lim, ki ga namažejo v uradni list, bo vrzel kvečjemu nekaj bankovcev skozi okno za »taksene marke«, dobave pa ne bo dobil, ker je vsaka taka stvar že cele mesece prej v trdnih belgrajskih rokah.

Enako kakor »prečanom« se godi tudi Srbom samim, onim iz Kruševca, iz Požarevca ali pa iz Piškopeje namreč. Lahko je petkrat Srb in desetkrat pravoslavne vere — proti Belgrajčanu ne opravi nič, še manj morebiti kakor »prečan«.

In takim sladkostim da bi se Belgrad odrekel? Nikdar!

Ali pa drug slučaj: V Belgradu obstoji državna hipotekarna banka ali takozvana »uprava fondova.« To je državni zavod. Po zakonu se nalagajo v tem zavodu vsi sirotinjski denarji, prebitki hranilnic itd. Clovek bi pričakoval, da bo ta zavod posojal denar na neprimičnine tudi iz cele države! Ta jok ja! Veste, kdo dobi tam denar na posodo? Izključno le Belgrajčan! Delajo pa fako-le:

V Belgradu se danes spleča zidati hišo, ker so stanovanja tako draga in se tako lahko oddajo, da je hiša plačana že v petih ali šestih letih! Denar za zidanje hiš pa daje »uprava fondova« na posodo po 8 procentov. Zato si vsak »brihten« Belgrajčan, čeprav je stokratni milijonar, izposodi denar po 8 procentov pri »upravi fondova« in ga izposoja dalje po 30—50 procentov! Hišo zida lahko s svojim denarjem. Ali niso to lepe kupčije?

In take dobičke naj bi gospodje dali iz rok? Nikdar! Naj zadostuje za enkrat samo to. Že ta dva primera nam povesta, da je vsak »sporazum« z Belgradom, namreč pravi sporazum, ki bi obsegal tudi sonadzorstvo nad gospodarstvom z državnim denarjem, jako malo verjeten!

Zato pa ima Radić popolnoma prav, če pravi, da prej ni mogoče misliti na pametno ureditev države, dokler ne bo vstal proti belgrajskemu izkoriščanju tudi srbski kmet, katerega belgrajska cincarija še bolj dere kot nas »prečane«. Danes je belgrajskim oderuhom še mogoče neuko in nepismeno srbsko kmečko maso farbat z »zmago«, varati jih s trditvijo, »da je od prečanov ogroženo Srbstvo«, in strašiti jih s »prečansko avstrijanščino« — toda kako dolgo še?

V Srbiji sami je treba zastaviti vse moči, da se odpro oči tudi s r b s k e m u l j u d s t v u, da bo spregledalo, kako ga Belgrad guli in žuli. In takrat, ko bo zadnji srbski kmet izprevidel, kdo je njegov pravi dobrotnik in prijatelj in kdo je njegov pravi zatiralec in kožoder, šele takrat bo mogoče govoriti o pravem, resničnem in iskrenem sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Čitajte in širite „AVTONOMISTA“!

Etika in politika.

Pri zadnjih državnih volitvah v Bolgariji je zmagala bolgarska poljedelska stranka, ki jo vodi ministrski predsednik Stambolijski. Od 246 mandatov si jih je osvojila kar 215. Zanimalo bo naše bralce, kako sodi o tej zmagi Radić, katerega stranka je precej sorodna stranki Stambolijskega. V zadnji številki »Slobodnega Doma« piše Radić o tej zmagi takole:

»Pri zadnjih volitvah v Bolgariji kmečka stranka ni dobila samo 206 zastopnikov, temveč 215 od 246. Neprilika pri tem je ta, da so bile te volitve izvedene po takšnem volilnem redu, po katerem tista stranka, ki ima večino v dotičnem okrožju dobi vse mandate, tako da so bili to pot kmečki zastopniki v Bolgariji izvoljeni z 2500 glasovi, med tem ko so morali gosposki zastopniki dobiti po 18.000, a delavski celo po 22.000 glasov. To ni prav, ker ni pravično! Od vseh gosposkih lopovščin je največja in najbolj odurna tista lopovščina, ki jo imenujemo »volilno geometrijo«.

Po tej volilni geometriji se ali volilni okraji uredi tako neenako ali pa se dobljeni glasovi dele tako nepravilno, da more celo manjšina

volilcev dobiti večino zastopnikov. Takšna volilna geometrija vlada sedaj celo na Angleškem, kjer to lopovščino imenujejo: »konservativnost«. In zato je v tej stvari volilni zakon pravičen in pošten samo tedaj, če se odredi, da mora vsak zastopnik dobiti enako število oddanih glasov, kakor to zahteva od svojega postanka dalje hrvaška kmečka stranka. Katerakoli stranka ni zato, da bi bil vsak zastopnik izvoljen z enakim številom glasov, ni demokratična in ne misli z ljudstvom pošteno ter bi delavstvo in kmetje takšni stranki ne smeli dati niti enega glasu.

Pred našo hrvaško kmečko stranko je izgubila bolgarska kmečka stranka in njen vodja Stambolijski ves svoj ugled s tem, da se je poslužila gosposke volilne geometrije in to na takšen odvraten in oduren način.«

Tako Radić. — Mi dostavljamo še to: Vsaka politična stranka mora biti predvsem poštena, svobodoljubna in demokratična, ker bo sicer trpela ali pa celo propadla. Tudi politika, ki je po svojem bistvu javno delo v splošno korist, ne sme pogrešati etike in morale.

Dnevne vesti.

Zakaj imamo državno policijo? Ljubljana je avtonomna občina in mesto z lastnim statutom. Kot tako »svobodno« mesto je imela Ljubljana nekaj tudi svojo **lastno občinsko policijo**. Lastno policijo pa je avstrijska vlada ljubljanski občini nekaj let pred vojno vzela in je policijo podržavila samo zato, da je nagnala v Ljubljano vse polno policajev iz vseh mogočih krajev sveta, češ da so domačini »nezanesljivi« in preveč »narodni«. Ko pa je vojna minila in smo dočakali »svobodo«, je v Ljubljani še vedno ostala državna policija, kjer je pa prav malo Ljubljancanov. V interesu službe pa je, da opravljajo policijsko službo v mestu kakor je Ljubljana, ljudje, ki poznajo ljubljanske navade. Zato naj vlada občini vrne lastno policijo in naj pomeže z obsovanjem »avstrijanščino« tudi tem, kjer to lahko naredi brez škode. Državno policijo v Ljubljani je vzpostavila avstrijska vlada proti Slovincem, torej proč ž njo! Nad ljubljansko policijo naj ukazuje ljubljanski župan, ne pa belgrajski minister, ki še Belgrada ne pozna, kamo-li Ljubljano.

Nov stanovanjski urad. V Ljubljani je zgradila ljubljanska Mestna hranilnica lepo novo stanovanjsko poslopje. V svrhu pravične razdelitve v hiši razpoložljivih stanovanj nameravajo ustanoviti poseben stanovanjski urad, kar je najboljšje jamstvo, da stanovanja nihče ne bo dobil. Po slavnem vzoru ljubljanskega stanovanjskega oblastva nameravajo sedaj ustanoviti v Črni gori in v Dalmaciji tudi poseben »urad za pobijanje lakote«, da bo lakota tam doli večna. — Sam Bog ve, čemu so na svetu uradi za stvari, ki jih ni? Z raznimi našimi uradi bo kmalu tako kakor je bilo z neko slavno vojaško stražo v Gradcu. Menda za časa Marije Terezije je neki posestnik naprosil znanega višjega oficirja, naj mu da na razpolago vojaško stražo, da mu tatovi ne bodo pokradli vsega sadja iz vrta. Polkovnik ali general je tej želji ustregel in straža je hodila na vrta dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. To je trajalo nad 80 let, dokler se ni nekemu oficirju pri vizitiranju straže čudno zazdelo, kaj ta straža pravzaprav »straži«, ker daleč na okrog ni bilo nič vojaškega. Po dolgodnevem iskanju v zaprašenih aktih so pa vendarle našli, zakaj je bila straža pravzaprav postavljena in ko so videli, da ni nikjer več ne vrta in ne sadja, so stražo ukiniti — po 80 letih! Tako bo tudi z nekaterimi našimi uradi, n. pr. s stanovanjskim. Ko bo že viselo po vežnih vratih vse polno listkov z napisom »Stanovanje se odda«, bo ta »urad« še vedno stražil tako kot danes, ko sploh nima kaj za dodeliti, ker stanovanj ni.

Pretepanje v Ljubljani. V Ljubljani so še vedno na dnevnem redu oziroma na ponočnem redu številni pretepi. Ne pošteni kranjski pretepi na pesti, ampak z revolverji in z bikovkami. Pretepi trajajo po cele ure, tako da so bolniki, ženske in mali otroci vsi iz sebe, kadar se začne taka ponočna zabava. Policija pa vse to početje mirno gleda in pravi, »da ne sme pretepev« motiti! To je skrajen škandal! In sicer tak škandal, da bi v vsaki pravni in urejeni državi vrhovni šef politične uprave in pa policijski ravnatelj ne mogla niti 1 minuto več ostati na svojih mestih! Čemu pa mi take gospe plačujemo, če so za nič? Če bodo ljudje prisiljeni, da sami napravijo red — ali nam je potem treba pokrajinskih namestnikov, velikih županov in policijskih ravnateljev in policajev?

Kaj dela parlament? ...00...
Pritožbe. Od več strani smo dobili pritožbe zaradi nerednega dostavljanja lista. Nam se zde te pritožbe nekoliko čudne, ker list odhajamo na pošto v času, da mora priti vsakemu naročniku v roko vsaj v nedeljo. Iz pritožb pa razvi-

dimo, da je ljubljanski naročnik dobil že večkrat list šele v pondeljek! Da se tem pritožbam izognemo, bomo odajali list na pošto še nekaj ur, mogoče že tudi za en dan, poprej kot doslej, da bo vsaka zakasnitev pri rednem poslovanju pošte izključena. Ako se bo pa izkazalo, da kljub pravočasni oddaji lista na pošto list še vedno prepozno prihaja naročnikom v roke, potem bomo pa znali krivca že poiskati in mu garantiramo, da se mu ne bo predobro godilo.

Lepe obresti. V zadnjem času so imeli skoro vsi večji denarni zavodi svoje občne zборе, na katerih so določili višino obresti za lastnike akcijske. Obresti znašajo večinoma nad 10 procentov, so pa tudi zavodi — v Sloveniji jih je bolj malo — ki bodo plačali po 15, po 20 in še več odstotkov obresti na posamezno delnico. Pa pravijo ljudje, da ni denarja. Denarja je dovolj, samo nima ga vsak, to je tisto.

Kmetje in oglasi v časnikih. Velik pomen oglasov (inserterov) je med našim kmečkim ljudstvom še mnogo premalo znan. Naši kmetje, ki imajo kaj na prodaj ali pa bi radi kaj kupili, kupujejo in prodajajo svoje blago navadno le v svoji najbližji okolici. To pa ni ugodno ne za kupeca in ne za prodajalca. Glavna stvar za prodajalca in kupeca je, da zvesta za kolikor mogoče širok krog ponudnikov oziroma kupecev. To pa se da dandanes najbolje doseči potomo oglasa v razširjenem časopisu. Važni so zlasti **mali oglasi**. N. pr. »Prodajam posestvo s hišo in z gospodarskimi poslopji. Cena po dogovoru. (Naslov.)« Kdor tako razglasi svojo ponudbo, bo gotovo našel več kupecev kakor oni, ki ne skrbijo za to, da se njegov namen kolikor daleč mogoče na okoli izve. Če n. pr. oglašate v našem listu, je uspeh zagotovljen, ker se sami lahko prepričate, koliko ljudi bere naš list in to ne samo 1 dan, ampak cel teden. Poskusite in ne bo vam žal. Vsa potrebna tozadevna pojasnila daje uprava »Avtonomista«, Ljubljana Breg št. 12.

Novo tajno društvo se snuje v Ljubljani. Vlada je pravila že potrdila. Namen društvu je tajen. Cilji društva so tajni. Člani društva so tajni. Društveni znaki so tajni. Društveno glasilo je tajno. Javen je samo en pogoj za vstop v društvo: laška narodnost ali pa dve tretjini laške krvi v žilah. Za ljudi brez laške krvi namreč »tajnost« nima pomena, ker jim ne imponira. Pravi Slovence namreč **javno** pove, kar misli, **javno** pijančuje in **javno** preklinja in ne potrebuje nobene »tajnosti«.

Gasilno društvo v Kropi proslavi dne 1. julija 1923 svoji 30. letnico, ter prosi in vabi bratska društva v okolici da upoštevajo to pri svojih prireditvah. — Vspored se še objavi.

Birmanske botre, ki želijo podariti svoji birmanski knjigo, ki ji bo koristila celo življenje ne samo v kuhinji temveč v gospodinjstvu sploh, naj ji kupijo novo veliko izdajo »Slovenske kuharice«. To knjigo je spisala šolska sestra in učiteljica gospodinjstva **S. M. Felicitas Kalinšek**. Knjiga je krasno opremljena in lično v celo platno vezana ter obsega 668 strani, 2508 kuharskih receptov in navodil. Med besedilom je mnogo slik, priloženih je 33 umetniških tabel s 193 slikami v naravnih barvah. Te slike je izvršil ravnatelj meščanske šole g. Dragotin Humeč, opis gob pa je priredil znani slovenski gobar Ante Beg. Tako lepo opremljene knjige Slovenci dosedaj nismo imeli. Veseli jo bodo tudi birmanski stariši, birmanka pa bo imela trajen spomin na svojo botro. Knjiga velja Din 220.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA ima stalno v zalogi vsako množino.

Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznani najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg št. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarstvo.

Zanimive goljufije iz poslovnega življenja.

Kdor stoji sredi poslovno-gospodarskega življenja ima večkrat priliko opaziti marsikaj interesnega, zlasti tudi nedovoljene in protipostavne čine.

Interesantno je na priliko, kako se časih ogoljufiči celo banke. Pogostokrat beremo o **spoliranih** pismih, o katerih storilec slutiti, da je v njih zlato ali pa bankovci. V prvem primeru, ako hoče spolirati zlato, postopa zločinec takole: Najprej napravi od pisemskih pečatov negativne odtiske od mavca, na to odstrani z razgreto iglo pečate ter z ostrim nožem previdno prereže pismo tam, kjer je bilo zapečaten. Tako lahko odzame pismo denar, pismo pa zopet zapre in ga zapečati znova s pomočjo mavčnega odtiska, ki si ga je poprej napravil.

Bankovce pa spolirajo zločinci navadno na sledeč način: Z dobro nabrušenim nožem napravijo na tistih dveh robovih pisma, kjer je zalimano, mali odprtini. Nato potisnejo razklano slamico (od vržinke!) skozi pismo in sicer tako, da ista ujame bankovec tam, kjer je prepoggen. Na to slamico vrte toliko časa, da se ves bankovec okoli nje navije in ga potem lahko potegnejo na slamici iz pisma. Potem tisti dve mali odprtini zopet previdno zapro.

Večkrat se zgodi tudi sledeče: Banke odpošiljajo denar v pismih ne da bi bile navzoče prič, ki bi lahko potrdile, da je bilo res toliko in toliko denarja danega v kuvertu. Če hoče prejemnik denarnega pisma goljufati, podkupi nekaj prič, ki izpovedo, da je v pismu manjkal en bankovec ali pa več. V tem primeru banki ne preostane drugega kot da »manjkajoče« bankovce še enkrat plača.

Na svetu pa so tudi banke, ki niso poštene. Vzemimo primer: — Uradnik pride v banko in predloži delnice kakšne družbe, ki jih je poddedoval ali priženil. Ker rabi denar, jih hoče predati. Banka ponudi te delnice na borzi (pri nas Zagreb) na prodaj po svojem senzalu. Ta jih proda recimo po 100 dinarjev en komad, banka pa pove svojemu klijentu, da jih je prodala komaj po 75 Din ter ogoljufa klienta pri vsaki delnici kar za 25 Din. Isto se je zgodilo tudi že pri nakupu tujih valut. Trgovce mora na primer kupiti laške lire za kavo, ki jo je kupil v Trstu. Pride v banko in ji naroči, da kupi zanj na borzi recimo 10.000 lir. Banka jih po svojem senzalu kupi n. pr. eno liro po Din 4.60, zaračuna pa jih svojem uklijentu po Din

4.80 ter »zasluži« tako pri teh lirah poleg svoje običajne provizije še 20 par pri vsaki liri.

Zgodilo se je v poslovnem življenju tudi že, da se je goljufalo poštne erar pri znamkah. N. pr. tako: Dva poslovna prijatelja si veliko dopisujeta. Zato se domenita na razna znamenja, ki jih znata razvozljati le ona dva sama. Prvi poslovni prijatelj poroča recimo na odprti dopisnici kar misli svojemu poslovne mu drugu. Ta karto prejme, jo prečita, jo hitro opremi z znamenjem, ki je njegov odgovor, ter napiše na njo: »nazaj, se ne sprejme!«. In prvi dobi hitro odgovor, ne da bi se plačala poštna pristojbina (znamka in karta).

V stari Avstriji smo imeli zadnje čase prav fino izdelane koleke, ki se niso dali več uporabljati, ako so bili že enkrat nalepljeni, ker so izgubili barvo. Naši sedanji (jugoslovanski) koleki so slabše izdelani in podobni nekdanjim avstrijskim pred l. 1898. S tistimi stariji avstrijskimi koleki so se godile velike sleparije. Kdor je rabil veliko kolkov se je zmenil kar s kakšnim registraturnim uradnikom, ki je v svojem arhivu iz starih, že rešenih spisov pobral tam nalepljene koleke na ta način, da jih je zmočil na kar so se lahko odlepili. Potem jih je posušil. Ker pa so bili ti koleki navadno s tinto prekrizani ali s slabo črno barvo preštempljani, so se oprali z neko kemično tekočino. Tako so postali kolki zopet »novi« na uradne spise. S tem se je v Avstriji uganjala velika sleparija. V spominu je še, da je avstrijska finančna oblast morala enkrat odrediti novo kolkovanje **vseh** takozvanih turških srečk, ki jih je bilo jako veliko v prometu, ker se je izkazalo, da je večina od njih bila kolkovana s takšnimi že enkrat rabljenimi kolki. Razne goljufive družbe so zlasti po Galiciji pokupile vse že rabljene kolke po stranpotih od sodnijskih, finančnih itd. arhivarjev. Pa tudi pri nas se po arhivih še dobe listine, iz katerih je razvidno, da so nekoč bile kolkovane, da pa je kolek — »odpadel«. Škoda, ki jo je pri tem imela država, je znašala milijone zlatih goldinarjev!

Znane so tudi goljufije pri menicah, zlasti s ponarejanjem podpisov itd.

Navedli bi lahko še prav interesantne primere goljufij iz poslovnega življenja, toda je bolje da molčimo, ker bi nas sicer morda kdo še ozmerjal — z denuncijanti.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru.

združena z vrtnarsko, vinsko, umetniško in gradbeno razstavo od 15. do 26. avgusta 1923.

Dosedanje iskušnje so dokazale, da so za razvoj in napredek obrti in industrije razstave velikanskega pomena. To so spoznali tudi agilni mariborski obrtniki, ki so doslej priredili že dve obrtni razstavi, ki sta obe krasno uspeli. Ta uspeh jih je napotil, da tudi letos v času od 15. do 26. avgusta prirede večjo razstavo, ki naj seznanimo našo javnost z našo industrijo in obrtjo. Dosedanje razstave v Mariboru so bile omejene samo na obrt, letošnja pa je mišljena v mnogo večjem obsegu in je namenjena tudi za domačo industrijo. Udeleži se je lahko vsak jugoslo-

vanski obrtnik in industrijalec, ko jega podjetje se nahaja v naši državi. Poleg tega bo na razstavi tudi poseben oddelek za vajeniška dela in za take izdelke, ki se doslej pri nas še ne izdelujejo, pa bi se v svoji kakovosti lahko izdelovali. Namen tega oddelka je pred vsem seznaniti naše obrtnike in industrijalce s temi izdelki, ki jih moramo še uvažati iz inozemstva, da bi se lahko z malimi adapejami tudi v domačih že obstoječih podjetjih izdelovali. Razstava bo toraj vse skozi zanimala in bo nudila jasno sliko stanja naše obrti in industrije zlasti ob naši se-

verni meji. Rok za prijave razstavljalcem je določen do 30. junija. Vsa pojasnila glede razstave daje pisarna razstavnega odbora, Maribor, Aleksandrova cesta 22, telefon interurb. št. 325. V vseh krogih vlada za to razstavo veliko zanimanje.

Opozorilo industrijem Oni industriji, ki se nameravajo udeležiti ljubljanskega velesajma, sporočamo, da se brez skrbi lahko udeležijo tudi **Industrijsko-obrtno razstave v Mariboru**, ker bo poseben odsek skrbel za pravočasen prevoz razstavnega blaga iz Maribora v Ljubljano na sejmišče. Transport se bo vršil z direktnimi vozovi, tako, da je vsaka zamuda izključena.

Polovična vožnja za obiskovalce mariborske **Industrijsko-obrtno izložbe**. Razstavni odbor je zaprosil pri prometnem ministrstvu za dovoljenje 50% popusta na vseh železniških progah v naši državi. Stvar pa bo urejena tako, da dobi vsak obiskovalec razstave na razstavišču posebno izkaznico, na podlagi katere se bo lahko s prej kupljenim listkom za vožnjo iz kraja bivanja v Maribor brezplačno peljal nazaj. Na ta način bo na eni strani izključena vsaka zloraba, na drugi strani pa je vsakemu obiskovalcu pomagano, ker mu ne bo treba prej skrbeti za legitimacijo. Za zunanje obiskovalce bo preskrbljeno dovolj stano-

vanj. Priporočila se, da se korporativni poseti prej prijavijo odboru, da lahko že v naprej priskrbi vse potrebno.

Cena živine v Zagrebu. Zadnji tedenski sejm je bil slabo obiskan. Prodajali so bosenske buše po 50 kron kilo žive vage. Srednje debele svinje so prodajali po 108 kron kilo, zaklane pa po 120 kron. Teleta so veljala po 70 kron kilo. Splošno pričakujejo, da bo cena živine nekoliko padla, če se bo dinar nadalje dvigal.

Žitne cene. Tudi na žitnem trgu pričakujejo padea cen, pa ne samo zaradi dviga vrednosti denarja, ampak ker je to vsako leto splošen pojav, da na jesen cena več ali manj pade, ker veliki trgovci vedno radi na jesen nekoliko na kmete pritiskajo. Tudi poročila o dobrem stanju letine stoje več ali manj v zvezi s poskusi cene potlačiti. To pa ne bi bilo mogoče, če bi imeli jasen in točen uradni pregled o pravem stanju posevkov. — Pšenica je veljala povprečno po 1800—1900 kron.

Kakšna bo letina? Splošno sodijo, da doslej kaže dobro. Velika težava pa je v tem, da nimamo točne in natančne statistike o stanju posevkov kakor jo imajo v drugih državah. V Sloveniji bi tako statistiko prav lahko imeli, toda za celo državo je ni mogoče izpeljati, ampak imamo na razpolago le površen pregled, vsled česar tudi ni mogoče z gotovostjo računati na dvig ali na padeč cen.

ZA SLOVENSKE DELAVCE.

Zakaj je slovensko delavstvo propadlo?

Po končani svetovni vojni je prišel tudi v sedanji, več ali manj se avtonomni Sloveniji socialistični proletarijat do precejšnje politične moči. Postal je javen družabni faktor. Delavske organizacije — politične, kulturne gospodarske — so imele velik ugled in potom njih razni delavski stanovi. Res da politika predvojne, medvojne in povojne socialne demokracije ni bila brez napak — tudi večjih napak ne — ampak vzdržala se je le na neki srednji liniji, ki jo je držal organiziran socialističen proletarijat v sosedni Avstriji, na Češkem, v Nemčiji in tudi na Poljskem. V teh deželah je socialistični proletarijat še dandanes močan politični faktor, brez katerega nobena vlada nič storiti ne more. Zlasti v češki republiki je socialna demokracija neprestano od poloma dalje na vladi ter izrablja to svojo moč v korist delavstva, ko izdeluje in uveljavlja razne velikopotezne zakone, o kakoršnih delavstvo v Jugoslaviji danes še sanjati ne sme. Podobno je v Nemčiji in Avstriji. Javnopravno stališče delavstva v teh deželah je bilo še pojačeno, ko je lansko leto »Angleška delavska stranka« pri državnih volitvah sijajno zmagala in dobila skoro tretjino poslancev v parlamentu. Kakor Angleži v obče, tako je tudi delavska stranka tam zelo previdna, uvidna ter zavrača brezupne eksperimente. Ta stranka pa je izročila l. 1920. konferenci »Internacionale« v Genfu posebno spomenico, v kateri kar najbolj odločno odklanja vsako posnemanje metod in uredb ruskega boljševizma, rekoč doslovno, da bosta politični in zgodovinski razvoj in pa značaj vsake dežele ugotovila natančno obliko, kako se ima izvršiti prehod v socializem.

Na Ruskem se je stabiliziral boljševizem s svojim brezbriznim komunizmom, ki je ogromno to državo popolnoma upropastil ter vrgel njeno prebivalstvo v bedo in lakoto. Ruski boljševizem se je izkazal popolnoma nezmogljivega človeško družbo izboljšati. Vendar pa ima ruska

revolucija velik socialen pomen. Ta leži v tem, da je kmetu vrnila zemljo, ki jo je pred revolucijo posedovala tenka plast ruskih fevdalcev (plemičev). Ruska revolucija je odstranila šele fevdalizem v tej deželi, ne pa kapitalizma. Zato vidimo, da dela, in delati mora, sovjetska vlada vse mogoče kompromise s kapitalisti iz zapadnih držav, in jim izroča danes rudo, jutri gozdove, pojujtrajšnim petrolej itd. v eksploatacijo. Tako bo ruski človek na lastni zemlji blapčeval angleškemu, nemškemu, amerškemu itd. kapitalistu!

Ruski boljševizem je največ škodoval proletarijatu v zapadni Evropi: 1. Ker se je pokazal nezmožnega ustvariti nekaj boljšega, n. pr. socializirano produkcijo, temveč je le razbil materijalne pogoje kapitalistične proizvodnje, ne ustvarjajoč novih za socialistično organizirano družbo; 2. Ker je s pomočjo takozvane »tretje internacionale« v Moskvi korumpiral delavska gibanja v drugih deželah v navni veri, da se more pospešiti svetovna socialistična revolucija z denarjem in zlatom, ki se ga držala kri ruske meščanske vojne. Na drugi strani pa je zopet res, da se je s tem delavsko gibanje po vsem svetu idejno pomladilo, osvežilo. Vprašanje je samo, če ta aktivum odtehta pasivum, ki ga izkazujejo razbite delavske organizacije in sporedno s tem ojačena reakcija kapitalistične družbe.

Lepo započeto delavsko gibanje v Sloveniji je razbila zunanja sila takozvanih »Internacional«, zlasti moskovske »Internacionale«. Ta je že l. 1919. začela pošiljati preko Belgrada in Zagreba svoje agente v Slovenijo, ki so silno revolucionarno govorili, živeli od ruskih rubljev, pa tudi od dinarjev, ki jih je izplačevala državna blagajna v Belgradu. Eni so živeli od moskovske sovjetske blagajne, drugi od belgrajske državne blagajne, nekaj pa celo od — obeh. Ti »revolucionarji« so propagirali boljševizem in komunizem, ustvarili komunistično stranko ter končno izvali meščansko »Obznanje« ter pomagali protisocialni reakciji do zmage. Lehkoverno slovensko delavstvo jim je verjelo spričo svoje velike socialne bede, malenkostne politične izobrazbe ter skromnih izkušenj ter si je postavilo namesto starih svojih zaupnikov nove moče, ki so ga pozneje zopet zapustili ter se podali celo med srbske radikale, demokrate itd. Vsi ti ljudje so bili polni lepih besedi in še lepših obljub, niso

bili pa sposobni storiti ničesar pozitivnega v delavsko korist. Agitacijsko so živeli od fraz, kakor n. pr. »nepomilrjiva, revolucionarna razredna borba« in podobno. Na takšnih in podobnih frazah je delavsko gibanje pri nas propadlo. Račun je plačalo seve zopet le delavstvo samo, ki je danes sicer »ujedinjeno« — tudi to frazo so vrgli med delavstvo komunisti —, pa tudi brez vsakega vpliva v javnosti, v državi ter socialno brez akcijske zmožnosti in moči. Ti brezpogojni »ujedinaši« iz Belgrada in Zagreba so prišli v Slovenijo le po novee, nabrane po težkem dolgoletnem trudu v delavskih organizacijah, ki so ga pretežno tudi že lahkomišelnostno razmetali. Češko, nemško, angleško delavstvo je šlo drugo kot, zato danes nekaj velja, laško delavstvo pa se je vrtilo nekako istotako — zato je prišel fašizem, ki je prepovedal l. 1923. praznovanje 1. majnika in to s polnim uspehom. Iz te svoje najnovejše zgodovine se slovensko delavstvo lahko marsičesa nauči, ako hoče.

ZA KMETE.

Pomen velesajmov za kmete.

Zadnja leta so začeli naši obrtniki, industriji in trgovci prirejati takozvane »velesajme«, obrtne in industrijske razstave in slične prireditve, ki so pogosto združene tudi z razstavami kmečkih pridelkov. Take prireditve so jako važne tudi za naše kmete.

Naše kmetijstvo se danes čim dalje bolj industrializira. Mi ne obdelujemo zemlje več samo z rokami in s priprostimi kmečkim orodjem, ki ga kmet napravi po zimi mogoče sam, kakor n. pr. grablje in lesene vile, ali ga napravi vaški kovač, n. pr. motike in lopate, ampak z modernimi stroji, s pomočjo katerih obdelamo lahko v kratkih urah toliko zemlje kakor prej v celih dnevih. Tudi za košnjo, za žetev, za mlačev itd. se poslužujemo danes modernih strojev, ker lepše in hitreje delajo in mnogo cenejše kakor pa človeška moč. Navadno pa naši ljudje modernih strojev ne poznajo dovolj in zato jih je pri nas razmeroma še tako malo v porabi.

Navadno mislijo naši ljudje, da se stroj izplača le na velikih posestvih, ker si poljedelske stroje predstavljajo kot neke velike in silno drage reči. Razširjeno je tudi mnenje, da so stroji uporabni le v ravnini, da pa niso uporabni v goratih in hribovitih krajih kakor so naši. Taka mnenja pa so napačna.

Danes izdeluje industrija stroje, ki so pripravi in dosegljivi vsled svoje razmeroma nizke cene tudi za manjše kmetije in so porabni ne samo v ravnini, ampak tudi za bregovite kraje. Da pa teh strojev naš svet ali sploh ne pozna ali pa vse premalo, je kriva okolnost, ker jih niso še nikdar videli.

Na »velesajmih« in na obrtnih razstavah pa imajo kmetje priložnost spoznati vse, kar proizvaja moderna industrija za umno kmetijstvo. Razstavljeni niso samo veliki in dragi stroji, ampak tudi mali in cenejši, ki pa vseeno še veliko boljše in cenejše delajo kot ljudje. Zato ne

moremo našim kmetom nikdar dovolj toplo priporočati obiska takih razstav, kjer imajo priliko videti moderne stroje ne samo v miru, ampak tudi v polnem obratu.

Mogoče je pa, da en sam kmet ne zmore toliko, da bi si omislil kak stroj. V tem slučaju je treba misliti na skupno nabavo potom zadržati ali na kakoršenkoli način. Kjer je dobra volja, tam se najde tudi rešitev. vse gre, samo hoteti je treba.

Mnoge obrtne razstave so združene tudi s poljedelskimi razstavami. Obisk teh je za kmete nad vse važen. Na takih razstavah kmetje lahko vidijo na svoje oči, kaj daje zemlja, če se jo obdeluje umno in pametno. Gospodarji razstavljenih predmetov prav radi dajejo vsa potrebna pojasnila, z njimi lahko skleneš dogovor zaradi nabave potrebnega semena, od njih izveš, kako je treba to ali ono stvar pridelovati in negovati, da dobiš čim večji in lepši pridelek.

Zato pa naj se nihče ne plaši razmeroma malih stroškov, ki so združeni z obiskom takih razstav. Korist, ki jo ima pazljiv ogledovalec od obiska takih razstav, je neprecenljiva in se v kratkem času vsakemu bogato izplača, kdor ima oči, da vidi in nekoliko podjetnega duha, da tudi sam poskusi, kar se je obneslo drugod.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Popolnoma varno
naložite svoj denar v

**VZAJEMNI POSOJILNICI
V LJUBLJANI**

R. Z. Z. O. Z.

sedaj poleg nunske cerkve
po leti l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 6% brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5 1/2%.

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 1/2%.

Večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru.

„DIVADENT“ Najboljša krema za zobe dobi se povsod.

Alojzij Lenček

stavbeni in galanterijski klepar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

Se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. - Cene zmerne. - Delo solidno.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 2.

Šivalni stroji

10 letno garancijo

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena 1. 1867. Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji
Adler in Urania.
Cenik zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarnen:

Dürkopp, Styria, Waffrad in motorete na prvo kolo.

Čevlje

najboljše in najbolj poceni dobite pri

JANKO KOS, čevljar
Rožna dolina pri Ljubljani.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

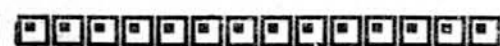
se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Valentin Vojska

pleskar in ličar,
Ljubljana, Cerkvena ulica 11.
se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela.
Cene zmerne. --- Delo solidno.

Vežanega „Avtonomista“

iz leta 1922 se proda. Cena Din 90.—
Dobi se v upravi.

„Nove zapiske“

letnik 1922. Nevezane se dobi istotam
Cena Din 25.—

Dr. IVAN ŠUSTERŠIČ

je zopet otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani,

v hiši Ljudske posojilnice,
Miklošičeva cesta št. 6, I. nadstropje.

Važne gospodarske knjige.

SLOVENSKA KUCHARICA.

VELIKA IZDAJA

z mnogimi slikami v besedilu in več barvanimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Priredila S. M. FELICITA KALINŠEK. Cena okusno opremljeni knjigi, vezani v celo platno, Din 220.—. — Obširna knjiga obsega nad 700 strani besedila s slikami in 38 tabel na umetniškem papirju v barvotisku. Tabela nudijo 193 krasnih slik v naravnih barvah, ki jih je izvršil ravnatelj Dragotin Humek, reproducirala pa domača tiskarna. Poglavlje o gobah, njih najdiščih, uporabi in poznavanju je napisal Ante Beg. Niti bogato nemško slovo ne premore tako obširne in lepo opremljene kuhinjske knjige.

PRAKTIČNI SADJAR.

Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Priredil Martin Humek, višji sadjarski nadzornik. Cena vezani knjigi Din 120.—. — Tudi ta knjiga prekaša vse pričakovanje; mnogostransko in pregledno razdeljena tvarina je tiskana na 420 straneh, 25 umetniških tabel v barvotisku, vezava in vsa oprema je tako okusna, da je posebno v današnjih časih nismo več vajeni.

Vsled bogate vsebine in velikega števila umetniških prilog v barvotisku je imelo založništvo za obe knjigi ogromne dobavne stroške in je prodajna cena obeh knjig za današnje razmere skrajno nizka in vsled tega samo začasna. Zaradi visoke obrestne mere, more zdržati založništvo te dve ceni najdalje do konca avgusta t. l., na kar se obe knjigi podražita vsaj za polovico sedanje cene.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem, sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinjstvo in dekleta priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena za to lepo novo knjigo znaša Din 30.—.

Sadno vino ali sadjevec. Priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Ta knjiga izpopolnjuje prvo in velja Din 20.—.

Breskev in marelica. Navodila kako ju vzgajamo in oskrbujemo. Priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Cena za to novo knjigo, ki podaja nasvete, kako gojiti ti dve najplemenitejši sadni vrsti, ki nudita velik uspeh in dobiček, znaša Din 12.—.

Nauk o čebelarstvu. A. Janša. Novi natis priredil F. ROJINA z dodatkom ALBERTIJEV-ŽNIDERSICEV PANJ, in kako v njem čebelarimo, priredil M. HUMEK, višji sadjarski nadzornik. Cena za to knjigo, ki temeljito seznanja čebelarje, kako postopati s kranjčiči in kako čebelariti v novem, modernem panju, znaša Din 24.—.

:: JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI. ::

Pisalni stroji

i. t. d. mehanična delavnica (popravljalnica)

I. BARAGA,

Ljubljana, Šelenburgova 6/I.

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom naj se obrne na:

Fr. P. Stare

slikarski mojster v Ljubljani

Florjanska ulica št. 16.

Berite

ravnokar izišlo brošuro „Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“, ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni. Naroča se pri upravi našega lista. Cena Din 5.—, s poštino 25 para več.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

ŠMARJEŠKE TOPLICE

izborno zdravilišče

proti revmatizmu, protinu in živčnim boleznim.

30°5' C. — 12 km od Novega mesta. — Tik kopališča krasen gozd. — Popolnoma preurejeno. — Moderne sobe. — Izvrstna kuhinja. — Najboljša kranjska in štajerska vina. — Terek popoldan zdravnik na razpolago. Voz k polenajstemu vlaku. — Cene izvanredno nizke.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

Ana Žičkar, hotelirka in upraviteljica toplie v Šmarjeti pri Novem mestu.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.